

3. Poročili o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“ in „Lehrerbunda“. 4. „Iz katerih pedagoških in zdravstvenih ozirov je preložitve naših glavnih počitnic na primernejšo dobo umestna?“ (Predava g. Fr. Podobnik.) 5. Slučajnosti. K prav obilni udeležbi vladno vabi

Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo v novem šolskem letu prvič dne 12. novembra v prostorih slovenske petrazrednice v Konjicah. Zbralo se je bilo lepo število kolegov, ki se niso strašili niti dolge poti niti stroškov, da pohitijo zopet po daljšem razstanku v družbo tovarišev. Žalibog se pa ne more tega konstatovati tudi o dražestnih gđ. tovarišicah; razen dveh, ki še nista izostali niti od enega zborovanja, se druge prikažejo le redkokdaj. Kaj je neki temu krivo? Društvo, ki goji kolegialiteto, skrbi za prospeh šolstva in naših socialnih razmer, naj bi pač bilo zatočišče učiteljstva vsega okraja.

Po pozdravn predstojnikovem je sledil zapisnik zadnjega zborovanja in za tem letno poročilo g. zapisničarice o društvenem delovanju. Nato je predaval g. tovariš J. Čeh iz svoje šolske prakse o ulomkih. Pokazal nam je jako instruktivno, kako naj se nazorujejo in pojmujejo ulomki, v kakšnem obsegu in kako naj se operira z drobeci, da bo imela ta panoga računstva res tudi praktičen pomen; posneli smo iz predavanja tudi, da naj se pismeno računanje z ulomki iz večine izpusti, ker je le minimalne vrednosti, goji pa naj se tembolj računanje na pamet. O tem predmetu se je vnela po končanem referatu prav živahna debata, v kateri se je posebno razpravljalo, kje naj se prične z ulomki. Večina je bila za to, da šele na srednji začetek, na višji stopnji pa šele pravilno računanje z njimi.

Ker nam je bil čas tesno odmerjen, se je moralo poročilo tov. g. Pukmeistra o zborovanju „Bunda“ v Lipnici na prihodnjič odložiti. Na dnevni red je prišla za tem volitev novega odbora; ker je dosedanji g. predsednik J. Čeh že v naprej absolutno odklonil vsakršno novo izvolitev, je bil skoro soglasno izvoljen novim predsednikom tov. g. Mirko Kožuh v Konjicah.

Staremu g. predsedniku pa je izrekel g. L. Tribnik v imenu vseh za njegovo skrbnost, agilnost in nesebično požrtvovalnost v zastopanju društva presrečno zahvalo. Omeniti mi je tudi, da se je na predlog tov. g. Zupančiča izvolila deputacija, obstoječa iz treh članov, ki bo pri deželnih poslancih delovala na to, da se čim prej uveljavi predlog, ki ga je v dež. zboru štajerskem stavil posl. Robič.

Po končanem uradnem delu smo se sešli v Narodnem domu. Želeli bi pač bilo, da bi se pred vsakim zborovanjem vsi sešli k skupni pevski vaji, zakaj upati nam je, da bomo pod tako odličnim pevovodjem, kakršen je tov. g. Ferdo Rosenstein, še zakrožili marsikatero veselo. Tudi petje bo imelo privlačno silo, da bodo člani tem rajši prihajali k društvenim zborovanjem. Prihodnje zborovanje so vrši po novem letu dne 7. januarja v Konjicah.

Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 19. nov. v Št. Pavlu. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu se je zbralo skoro vse učiteljstvo vranskega okraja. In kaj nas je vendar vleklo v Št. Pavel, ki stoji znanj našega okraja? Gospod J. Vidic, častni član savinjskega učiteljskega društva, vpokojeni nadučitelj ter starosta savinjskega učiteljstva, ki je obhajal ta dan šestdesetletnico svojega rojstva. Predsednik g. Farčnik je v dolgem govoru razložil zbranim učiteljstvu pomen tega dne za g. slavljenca, njegove sorodnike ter za zbrano učiteljstvo. G. slavljenec je osivel v svoji težavni službi. Prebil je v dolgi vrsti let svojega učiteljevanja mnogo veselih, pa tudi mnogo bridkih trenutkov. Želeč mu, da bi še dolgo vrsto let užival g. slavljenec zasluženi pokoj, je končal g. predsednik svoj govor s trikratnim živio-klicem. Došlo je tudi več brzojavnih pozdravov.

Nato smo pričeli z zborovanjem. G. predsednik je pozdravil nove člane gg. Pustika, Vrabla in Petraka. Spominjal se je pred kratkim umrlega tovariša g. V. Jarca; v znak sožalja smo vsi vstali. Namesto venca smo zložili 22 K za dijaško kuhinjo v Celju. G. Meglič je predaval o domovino-znanskih črticah o Vranskem, kar smo vsi z zanimanjem

poslušali. Kdor pozna Vransko, ta se je moral čuditi, kako skrbno in natančno je bila sestavljena ta razprava. Sklenilo se je nadalje, da ostane društvo še pri „Lehrerbundu“. Prihodnje zborovanje se vrši začetkom pomladi na Gomiljskem. Za predavanje se je prijavil g. J. Jakše.

Po zborovanju se je razvila živahna zabava, ki je trajala pozno v noč. Napivali smo g. slavljenca, gospé soprogi, gg. sinovom ter prepevali lepe narodne pesmi.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo dne 8. listopada v okoliški šoli celjski ob izredno dobri udeležbi. Po običajnem pozdravu predstavi predsednik nove člane, in sicer: gg.: Pirkoviča in gđ. Pirkovič, Laha, Mithans in gđ. Klein. Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika nam je podal Exel jako pregledno in temeljito sliko o zborovanju letošnje glavne skupščine „Lererbunda“ v Lipnici. Naj omenim med drugim samo to, da pripada „Bundu“ 28 društev s približno 800 člani, 340 novih naročnikov društvenega glasila, 1400 K dolga pri uredništvu, pridobitev 1 slovenskega odbornika v društveno vodstvo, tako da ima Spodnji Štajer $\frac{1}{3}$ odbornikov, zanimivo podavanje o risarskem pouku prof. Veselija, disciplinarni zakon, anonimne ovadbe, častno sodišče i. t. d. Po podavanju se je vnela jako živahna debata o stališču, ki ga zavzema naše društvo napram „Lehrerbundu“. Sklene se sledeče: Naše društvo ostane tudi nadalje član „Lehrerbunda“; v to svrhu plača vsak društvenik 6 K udnine na leto, v katero vsoto je vračunjena tudi naročnina „Bundovega“ glasila in sploh vsi stroški, ki jih ima društvenik prispevati. Članarina se bo plačevala polletno. Tako smo sedaj na čistem. Spominjamo pa se s tem tudi tistih tovarišev, ki se le preradi izogibljuje svojega duševnega ognjišča — učiteljskega društva!

Slovenje-bistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 12. nov. t. l. v Slov. Bistrici. Po običajnem pozdravu g. predsednika, ki izrazi svoje veselje nad obilno udeležbo in novim članom g. Šerbakom, nadučiteljem pri Sv. Martinu na Pohorju, se je odobril zapisnik zadnjega zborovanja.

Nato nam je opisal g. Špan, poslanec našega društva vtiske, ki jih je napravilo nanj učiteljsko zborovanje v Lipnici. Podal nam je tudi jedro Veseljevega predavanja o risanju. G. predavatelj je žel vsestransko priznanje, in burno ploskanje je bilo dokaz, s kakim zanimanjem smo poslušali njegove besede. G. I. Killerju se izreče enoglasna zaupnica z iskreno zahvalo za trud pri neustrašnem delovanju za blagor štajerskega učiteljstva.

Potem je predaval g. Ivica Kralj „Kako je vzgajati šolsko mladino k zadovoljnosti v malem“. Tudi njena izvajanja smo poslušali z velikim zanimanjem. Naj služi to predavanje v spodbujajo cenj. kolegijam našega okraja!

Nato še opozori g. predsednik mlajše učitelje, ki so ravno prebili drugo izkušnjo, na važnost društev „Selbsthilfe“ in „Jubilejska samopomoč“ in da je ravno sedaj najprimernejši čas k pristopu in sklenu zborovanje s klicem: „Na svidenje v četrtek 7. januarja 1904.“

Omeniti še hočem nekaj o predzadnjem zborovanju „Slov. bistriško učiteljsko društvo je izrazilo željo, naj južno-stajarska učiteljska zveza deluje na to, da bi se v vseh šolah rabile iste uradne tiskovine istega jezika, v katerem se poučuje. Tudi tedaj smo imeli dvoje predavanj. G. nadučitelj Vobič je predaval o vzgojevalni nalogi ljudske šole, kako bi se s posebnimi oblastvenimi naredbami ta naloga izboljšala, g. R. Košar pa o duševnem motenju v otroški dobi. Obe predavanji sta zborovalce jako zanimali.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ prinaša v 11. številki to-le vsebino: 1. Fr. Hubad: Kranjski pristaši formalnih stopenj in njih kritik. — 2. Viktor Bežek: Razvijajoče-upodablajoča metoda v službi „materinske šole“ in otroškega vrta. — 3. I. Šega: Preosnova učiteljše v Avstriji. — 4. I. Šega: Pedagoški utrinki. — 5. Književno poročilo. — 6. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki.

Koledar družbe av. Cirila in Metoda za prestopno leto 1904. Namesto običajnega „Vestnika“ je izdala letos Ciril-Metodova družba svoj poseben koledar. Na prvem mestu prinaša koledar (str. 1—23) navadne koledarske stvari in poštne določbe. Jako so nam tu ugajali napisi, pridejani posameznim mesecem, n. pr. Ljubimo svoj krasni jezik! Govorimo čisto slovensko! Ne prodajamo slovenske zemlje tujcem! itd. Ako bi se Slovenci tesno oklenili teh lepih navodil, bi nam kmalu napočili lepši dnevi. Drugi del koledarja (stran 24—54) je namenjen zabavi in pouku. Na teh kratkih straneh najde bralce mnogo več nego bi pričakoval. Tu čitamo navdušeno pesem „Domovina“, ki jo je l. 1863. zložil pokojni trnovski dekan Ivan Vesel. Pesmi sledi živopis (s sliko) pesnika. Napisal ga je z velikim spoštovanjem do pokojnika trnovski župnik Ivan Vrhovnik. Pisatelj nam kaže pokojnika kot vzornega duhovnika, plemenitega rodoljuba (Ivan Vesel je postavil za svojo glavno dedkinjo Ciril-Metodovo družbo) in se zlasti natanko bavi z njegovim pesniškim delovanjem. Izvirnega je Vesel malo napisal, klasični so pa njegovi prevodi iz ruščine in pa od njega metrično preloženi Psalmi. Med živopis je vpletenih par prav mičnih Veselovih izvirnih pesmi. Z Veselovim živopisom čitamo štiri pesmice, ki jih je prevel iz ruščine pokojni Dragotin Kette in ki so tukaj natisnjene prvič. Ksaver Meško je spisal za Koledar prav mično črtico izza mladostnih let, naslovljeno „Zapadla zvezda“, Iv. Nep. Resman pa v pesmi „Kunovka“ (1878—1903) proslavlja slovenske junake, ki so se bojevali v Bosni. Zabavni del koledarja zaključujejo jako zanimive „Drobnosti o Prešernu“. Tomo Zupan pripoveduje o iztisu „Krsta pri Savici“, ki je njegova last in ki ima na drugi strani od Prešerna samega napisano posvetilo: „Donam auctoris für meinen Vetter Johann Prešern Hörer der Physik“. Ivan Vrhovnik, marljivi raziskovalec na polju naše slovstvene zgodovine, pa je zasledil drug iztisk „Krsta pri Savici“, ki ga je pesnik podaril Frančišku Smuku, p. d. Vodopiveu na Viru pri Domžalah in napisal vanj to-le posvetilo: Gospodu Smuku. Naj štejejo vsi drugi dnar, Za vino peve da pesem v dar. Dr. Prešern.“ Franu Smuku, ki je umrl l. 1844. in leži pokopan v Dobu, je tudi najbrže Prešeren napravil nastopni nagrobni napis: „Ruhe sanft zu früh verwelkter Vater, Mühsam, sorgvoll war deines Lebens Lauf, Weinend stehen deine Kinder hier am Grabe, Senden Bitten für dein Heil zum Schöpfer auf.“ — Harambaša pripoveduje o Prešernu kot kadilecu in opisuje pipo, iz katere je kadil Prešeren. Ta pipa je sedaj last gospe Marije Potočnikove, hišne posestnice v Ljubljani. Spisu je kot vinjeta pridejana podoba te pipe. — Zabavnemu delu sledi družbin vestnik za XVI. in XVII. društveno leto iz peresa društvenega tajnika dekana Antona Zlogarja. — Koledarju je dodan zaznamek knjig, ki jih je izdala Ciril-Metodova družba, in pa inserati domačih tvrd. — Ciril-Metodov koledar je prijetno opremljen in stane l K 20 v. Ker nam podaja tako zanimivo poučno-zabavno berilo in ker je izkupiček namenjen družbi, ga cenjevim bralcem priporočamo v prav marljivo mnogobrojno nakupovanje. Prof. M. Pirnat.

Gluhonjemi, njihov uzgoj i izobrazba. Napisao Josip Medved, učitelj gluhonijeme djece. Nakladom pisca. Tisk Dionične tiskare u Zagrebu. 1903. Str. 18. — Znani strokovnjak g. Medved piše v tej knjižici v poljudnem slogu in jeziku o vzgoji in naobrazbi gluhonemih otrok. Brošura, razdeljena v 8 poglavij, bo gotovo zanimala vsakogar, najbolj seveda strokovnjake. Temeljito Medvedovo delo toplo priporočamo.

Stenski koledar za leto 1904. Založil Jernej Bahovec, trgovec s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem v Ljubljani. Cena 40 h, po pošti 50 h. Tiskal A. Slatnar v Kamniku. Priporočamo!

Vestnik.

Učiteljske vesti. Nadučiteljem v Hotederšici je imenovan g. Teodor Schuller, doslej učitelj-voditelj v Babinem polju. — Nadučiteljem pri Sv. Katarini nad Trbovljami je imenovan odnotni učitelj-voditelj Adolf Pahor. — Učite-

ljici Karolini Kranje pri Sv. Barbari v Halozah se je dovolilo poročiti se z odnotnim učiteljem Rud. Koemutom.

Novi krajni šolski nadzorniki v krškem okraju. Tudi znamenje časa! Izmed 30 ravnokar imenovanih krajnih šolskih nadzornikov v krškem okraju ni nič manj kot 16 župnikov in kaplanov in le dva nadučitelja.

Poročil se je učitelj Ivan Vozel v Trebnjem z gđ. Olgo Romovo, nadučitelj Valentin Zavrl v Begunjah z gđ. Avguštino Lindlovo. Čestitamo!

Kje ste, gospod državni pravdnik? Na Kranjskem se dogajajo čudovite reči: Voditelj klerikalcev, dr. Šusteršič, ščuje slovensko ljudstvo na ubojstvo, ki naj razkolje črepinje naprednega učiteljstva in razmeče njegovega rojstva kosti, da jih bo še na sodnji dan zaman iskalo, ako si jih prej ne numerira. Pa to ni šala, to je gola resnica! Dne 15. novembra 1903. l. je „govorilo staroslavno mesto Škofja Loka z okolico“, kakor verno poroča „Slovenec“, in tega govora višek so bile Šusteršičeve besede: „Kadar bodo liberalni učitelji prirejali protestne shode, naj si natanko seštejejo svoje kosti, sicer bo v deželi še večje pomanjkanje učiteljstva.“ Ali ni to, gospod državni pravdnik, čisto navadno podpihovanje ljudstva, ki naj pograbi vile in kose in pobije do pogina vse napredno učiteljstvo? Seveda čuva Šusteršiča imuniteta, zato sme zbujati med našim „dobrim ljudstvom“ divje strasti, kakor jih sme na enak način vzbujati tam nekje v ribniški dolini naš tovariš-poslanec, ki tudi kleplje kose svojih kmetov, da porazijo vse, kar se ne zginja okoli njega. V resnici je škoda, da ne more skočiti takim revolucionarjem, ki bi tako radi vonjali človeško kri, pravica za vrat, ki bi jim dopovedala, da nismo napredni učitelji stekli psi, da bi nas smel vsak politički konjederec natikati na kole in nam rezati jermene iz kože. Kakor nam kažejo znamenja, se bliža srečnemu slovenskemu narodu romantika političkih rokovnjačev, ki bodo davili naprednjake in v prvi vrsti nas napredno učiteljstvo, da bo tekla kri in se nam bodo odpirala vrata peklenška! Nas so pravzaprav že začeli daviti. Tesno so nam zadržnili pasove okolo ledij, da ne krulijo preglasno lačni želodeci! Radi bi nam tudi zadržnili grla, da bi ne mogli protestovati proti takemu nečloveškemu početju in da bi potem ne mogli niti prositi odpuščanja zato, ker nas tako krvavo žalijo in ščujejo ljudstvo, da naj nas kar kratkoma pobije! — Dne 22. novembra 1903. l. so se že na klerikalnem shodu v Šmartnem pri Litiji bliskali klerikalni noži, in morda ni daleč doba, ko se bodo vsi taki shodi vršili v senci nožev in bajonetov. Saj ne morejo ostati hujskajoče besede iz ust, iz katerih se tudi tuintam oglasi sv. Duh, brez vidnih uspehov in krvavih posledic! Naši tovariši nam poročajo, da niso sicer še do danes numerirali in poštelili svojih kosti, da pa bi bili v najkrajšem slučaju tudi pripravljeni, zavijati rokave, opirajoč se na doslej ne-kaznovano krščansko moralo, da je treba političkega nasprotnika pobiti do krvi in smrti! Takim moralistom se mora seveda klanjati ves izobraženi svet, zato se jim klanjamo tudi mi, toda samo — s primernim spoštovanjem!

S shoda v Novem mestu. Dr. Ivan Tavčar je priredil dne 14. novembra shod volilcev v Novem mestu. Dotaknil se je tudi učiteljskega vprašanja. Dotični odstavek njegovega govora se glasi: Saj vemo, zakaj se bije sedanji boj. Mesta se hočejo v ozadje potisniti, ona naj nimajo nikakega vpliva in nikakega drugega pomena, nego da dajejo za deželne in kmetske potrebe potrebni denar! Z eno besedo: obglaviti se hočejo naša mesta, vse drugo pa se naj postavi na nivo tistega kmeta, ki niti do pet šteti ne zna, tako da bo nesebični dr. Šusteršič v bodoče še lažje graščine kupoval, in da bodeta kaplan in fajmošter v bodoče svojega kmetiča še uspešneje pod prešo pokladala. Zato se gre in za drugega nič. Zategadelj naj ostanejo tudi naši učitelji tisti helotje, kakor so bili do sedaj, in po dr. Šusteršičevem receptu naj se jim plača poviša iz tistih naklad, ki naj se nalože na davke, katerih ni! Mi pa pravimo, prej nikake volilne reforme, dokler se ne uredi učiteljske plače! (Pri-trjevanje.)